

Asia: VN/740/2024

Lausuntopyyntö Pelastussuunnitelma-yleisohjeesta

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto kiittää mahdollisuudesta saada lausua pelastussuunnitelman yleisohjeeseen.

Yleisenä huomiona voidaan todeta, että on hyvä, että pelastussuunnitelman sisältöön ohjeistetaan tarkemmin sekä lainsäädännön että suositusten osalta. Niin ikään on hyvä, että ohjeessa on tunnistettu ja tuotu esille omatoimisen poikkeusoloihin varautumisen käsittävän myös varautumisen kohteen väestönsuojelutoimenpiteisiin, kuten väestönsuojien käyttöönottoon ja toimintaan poikkeusolojen vallitessa. Toisaalta olisi toivottavaa, että Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukainen näkemys häiriötilanteista näkyisi sisällöissä nykyistä selkeämmin. Pelastuslaki painottaa poikkeusolojen huomioimista pelastussuunnitelmassa. Kuitenkin häiriötilanteista vain osa johtaa poikkeusoloihin.

On hyvä, että pelastussuunnitelman yleisohjeen laatimisen yhteydessä

tullaan laatimaan ja julkaisemaan myös ohjeet väestönsuojien käyttöönotosta ja käytöstä sekä väestönsuojien kunnossapidosta ja tarkastuksesta. Lisäksi on tunnistettu tarve valtakunnallisille viranomaisen ohjeille väestönsuojien materiaaleista sekä tilapäissuojien rakentamisesta.

Pelastussuunnitelman laatimista koskevien nykyisten säädösten ohjeiden kirjaukset ovat asiakkaan näkökulmasta osin monitulkintaisia. Sen vuoksi voidaan pitää hyvänä pelastussuunnitelmien laatimista ohjaavan Pelastussuunnitelman yleisohjeen valmistelua.

Pelastussuunnitelma -yleisohjeen sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne pelastussuunnitelma yleisohjeen luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Luku 1.3

Ohjeessa voisi selventää rakennuksen pelastussuunnitelman ja yleisötapauhtuman pelastussuunnitelman suhdetta niissä rakennuksissa, jotka on rakennettu yleisötilaisuuksien järjestämistä varten. Käytännön havaintojen mukaan tämä on asiakkaille usein epäselvä asia ja aiheuttaa toistuvasti kysymyksiä.

Luvun viimeisessä kappaleessa mainitaan rakennuksen haltijan ja siinä toimivien toiminnanharjoittajien yhteistyötä pelastussuunnitelmaa laadittaessa. Olisi hyvä ohjeistaa kuvata konkreettisesti riittävä yhteistyön taso, mitä kaikkea tietoa osapuolien tulisi jakaa.

Luku 2.1

Olisi hyvä mainita vaatimukset räjähdysvaarojen arvioimiseksi ja ehkäisemiseksi. Kyseisten riskien tulisi sisältyä pelastussuunnitelmaan, mutta valvontatyössä tehtyjen havaintojen mukaan nämä eivät ole kohteissa kattavasti tiedossa.

Luku 2.2

Vrt. Luvun 1.3. kommentti. Olisi hyvä selkeyttää yhteistyötä rakennuksen haltijan ja toiminnanharjoittajien välillä. Tuleeko haltijan tehdä pelastussuunnitelma kokonaisuudessaan yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa vai olisiko suunnitelmassa tietyt osuudet, jotka erityisesti tulisi tehdä yhteistyössä, esimerkiksi riskienarviointi.

Koska vastuu pelastussuunnitelman sisällöstä ja asianmukaisuudesta on aina viime kädessä rakennuksen haltijalla, esitetään lisättäväksi maininta, että myös rakennuksen haltijan tulee perehtyä kohteen toimintaan ja turvallisuusjärjestelyihin.

Luku 2.3

Lukijalle voisi avata esimerkein tässä tarkoitettua riittävää osaamista. Esimerkiksi alkusammutustaidot ja ensiaputaidot ovat tarpeellisia taitoja, joiden osaamisen hyödyllisyyttä niin normaali- kuin poikkeusoloissa voisi tämän ohjeen yhteydessä muutenkin korostaa.

Luku 2.4

Pelastussuunnitelman laatiminen on usein kohtalaisen haastavaa. Havaintojen mukaan pelastussuunnitelmien valvonta vie usein aikaa. Sekä kohteita että pelastusviranomaisia helpottaisi, jos pelastussuunnitelman laadintaan olisi valtakunnallisesti yhtenäinen malli. Näin ollen pelastussuunnitelman laadinta olisi kohteen edustajalle helpompaa ja jäsennellympää. Lisäksi valvontakäynneillä vaadittavat asiat löytyisivät helposti ja nopeasti. Kohteen haltijalla olisi edelleen mahdollisuus tehdä itse pelastussuunnitelma, vaikka kokonaan vapaamuotoisesti, mutta usein suunnitelman tekijä kaipaisi tukea ja apua suunnitelman laatimisessa. Valmis malli toisi helpotusta kaikille osapuolille.

Luvun toisen kappaleen loppuun voisi lisätä esimerkkinä muualta kuin varsinaisesta pelastussuunnitelmasta löytyvistä tiedoista mm. turvallisuustekniikan huolto- ja kunnossapito-ohjeet ja laitteiden sijainnin. Havaintojen perusteella niiden sijainnista kohteissa ei ole usein tietoa.

Luvun kolmannessa kappaleessa olisi hyvä olla viittaus suunnitelmasta tiedottamiseen (Luku 4), jotta tässä ei jäisi väärää mielikuvaa suunnitelman saatavuudesta asian osaisille.

Luku 3.1

Kohteen erityispiirteet -kappaleessa olisi hyvä, jos tuotaisiin esille kemikaaleihin liittyviä tyypillisiä vaaroja ja riskejä, kuten kemikaalivuoto ja räjähdysriski, koska lähes kaikissa rakennuksissa käsitellään kemikaaleja ja usealla pelastussuunnitelman laadinnan tarve määräytyy juuri kemikaalien käytön perusteella.

Kohteen käyttäjien tarpeet -kappaleessa voisi ohjeistaa suunnittelemaan pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten osalta, miten onnettomuus- ja vaaratilanteissa varaudutaan tarvittaessa avustamaan niitä asukkaita, joiden toimintakyky on alentunut.

Sivulla 19 yhtenä esimerkiksi tulipalojen vaaroista voisi lisätä akkukäyttöisten laitteiden lataamisen, jotta huomioitaisiin tämä havaintojen perusteella kasvussa oleva riski.

Luvut 3.2-3.6

Pelastussuunnitelman sisältövaatimukset on kuvattu hyvin. Asiakkaan näkökulmasta ajatellen ohjeen tekstin sisäistettävyyttä voisi parantaa, jos asiat käsiteltäisiin sisältövaatimuksia käsittelevän pelastuslain 15 § kohtien mukaisessa järjestyksessä.

Luku 3.3

Esimerkkinä varautumiskeinoista olisi hyvä olla esimerkki myös kemikaaleista kuten:

- vaarallisten kemikaalien varastointi- ja käsittelypaikkojen nestetiiviit vuotojen hallintarakenteet,
- räjähdysuojaustoimenpiteistä huolehtiminen.

Tukesin ATEX-oppaan mukaan räjähdysuojaustoimenpiteitä ovat kaikki sellaiset järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla estetään räjähdysten tapahtuminen ja rajoitetaan räjähdysten vaikutuksia.

Luku 3.4

Poistumisjärjestelyistä olisi hyvä olla tarkempia esimerkkejä, joista tulisi ohjeistaa. Havaintojen mukaan erityisesti kerrostaloissa on poistumisjärjestelyitä, joista ei läheskään aina ole kerrottu

riittävän selkeästi pelastussuunnitelmassa eikä näinollen talon asukkailla ole tietoa eikä ohjeistusta asiaan.

Luku 3.7

Tulisi ohjeistaa, että väestönsuojallisen rakennuksen pelastussuunnitelmaan tulee kirjata väestönsuojasta vastaavan henkilön yhteystiedot ja avainhallinta, jotta väestönsuojan käytettävyydestä voidaan varmistua, kun sille ilmenee tarve.

Luku 4

Valtioneuvoston asetuksen ilmaus "Pelastussuunnitelmasta on tiedotettava kiinteistön käyttäjille tarvittavalla tavalla" on asiakkaan näkökulmasta sisällöltään epämääräinen. Tämä pitäisi kuvata konkreettisesti, mitä tarvittavalla tavalla tarkoitetaan. Havaintojen mukaan erityisesti asuinrakennusten pelastussuunnitelman tiedottaminen aiheuttaa nykyisin haasteita, sillä usein taloyhtiössä pelastussuunnitelma on sähköisessä muodossa eikä isännöitsijä välttämättä tulosta sitä rakennuksiin eikä asuntoihin. Kaikki asukkaat eivät kuitenkaan osaa etsiä tai lukea pelastussuunnitelmaa sähköisiltä alustoilta. Tarvitaan selkeämpi ohjeistus riittävän tiedottamisen määrittelyyn.

Ohjeiden onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi lisäksi pitäisi jakaa myös ohjeet omatoimiseen varautumiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, kuten esimerkiksi kotivara asuinrakennusten asukkaille.

Luku 5.1

Esitetään harkittavaksi, onko pelastuslaitosten tekemän valvontatyön suunnittelua ja organisointia koskeva kuvaus tässä laajuudessa tarpeen yleisohjeessa.

Toisen kappaleen yhteyteen tulisi lisätä maininta, että pelastusviranomaiselle toimitetut dokumentit ovat lähtökohtaisesti julkisia asiakirjoja ja pelastusviranomainen antaa erikseen toimintaohjeet salassa pidettävien asiakirjojen lähettämiseksi.

Neljännessä kappaleessa esitetään harkittavaksi, onko paloturvallisuuden itsearviointimallia, palotarkastuksen kulkua ja pöytäkirjan laatimista tarpeen kuvata yleisohjeessa.

Luku 5.2

On hyvä, että ohjeeseen on sisällytetty selkeä maininta pelastuslaitoksen neuvontaroolista, joka ei sisällä pelastussuunnitelman laatimista rakennuksen tai kohteen haltijan puolesta.

Liite 2

Ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi - luettelon muotoilu on harhaanjohtavasti muotoiltu.

Pelastussuunnitelmassa on selostus ohjeista onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi -kohdan alla on nostettu erillisesti esiin vain aseellinen uhka ja väestönsuojelu, mikä voi antaa lukijalle kuvan, että nämä ovat ainoita huomioitavia asioita.

Kokki Esa

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy - Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto